

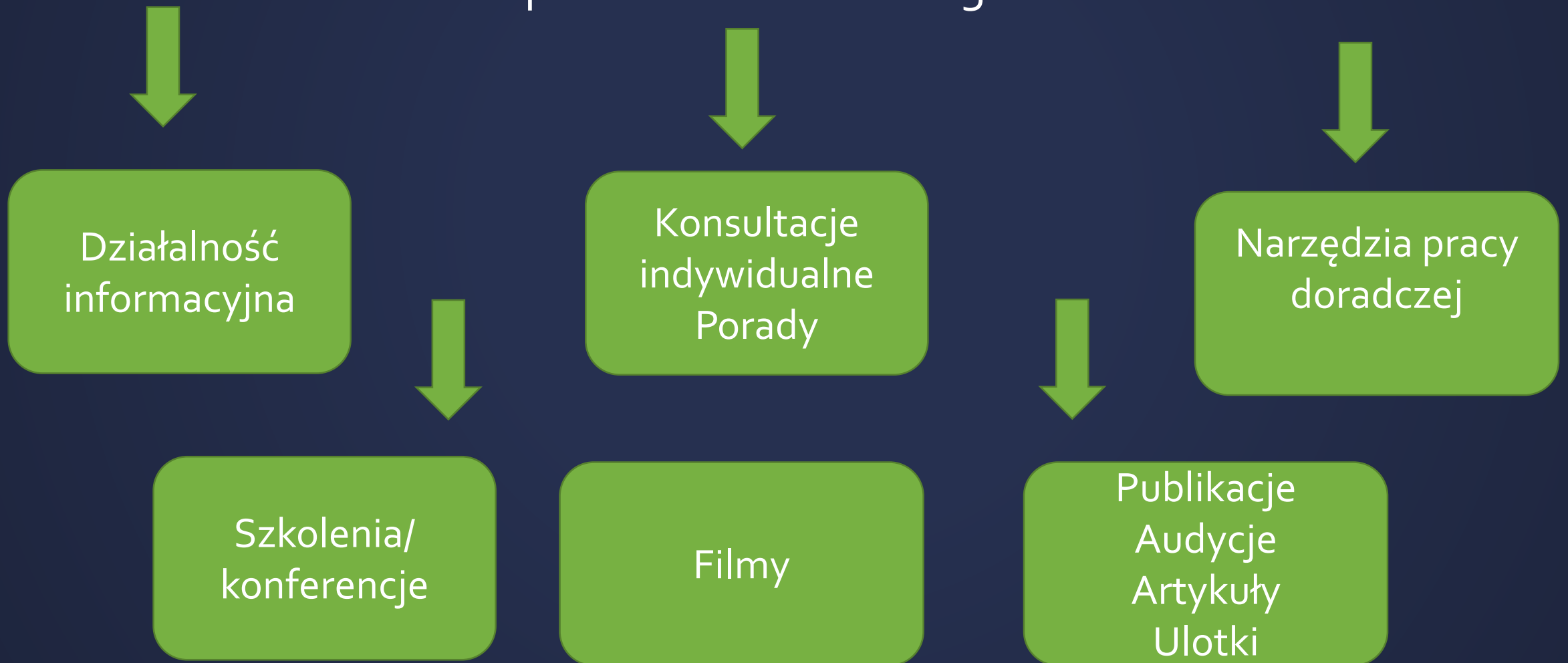

Rola doradztwa rolniczego w procesie wdrażania dyrektywy azotanowej

Warszawa, 26 września 2019

Katarzyna Boczek
CDR Brwinów

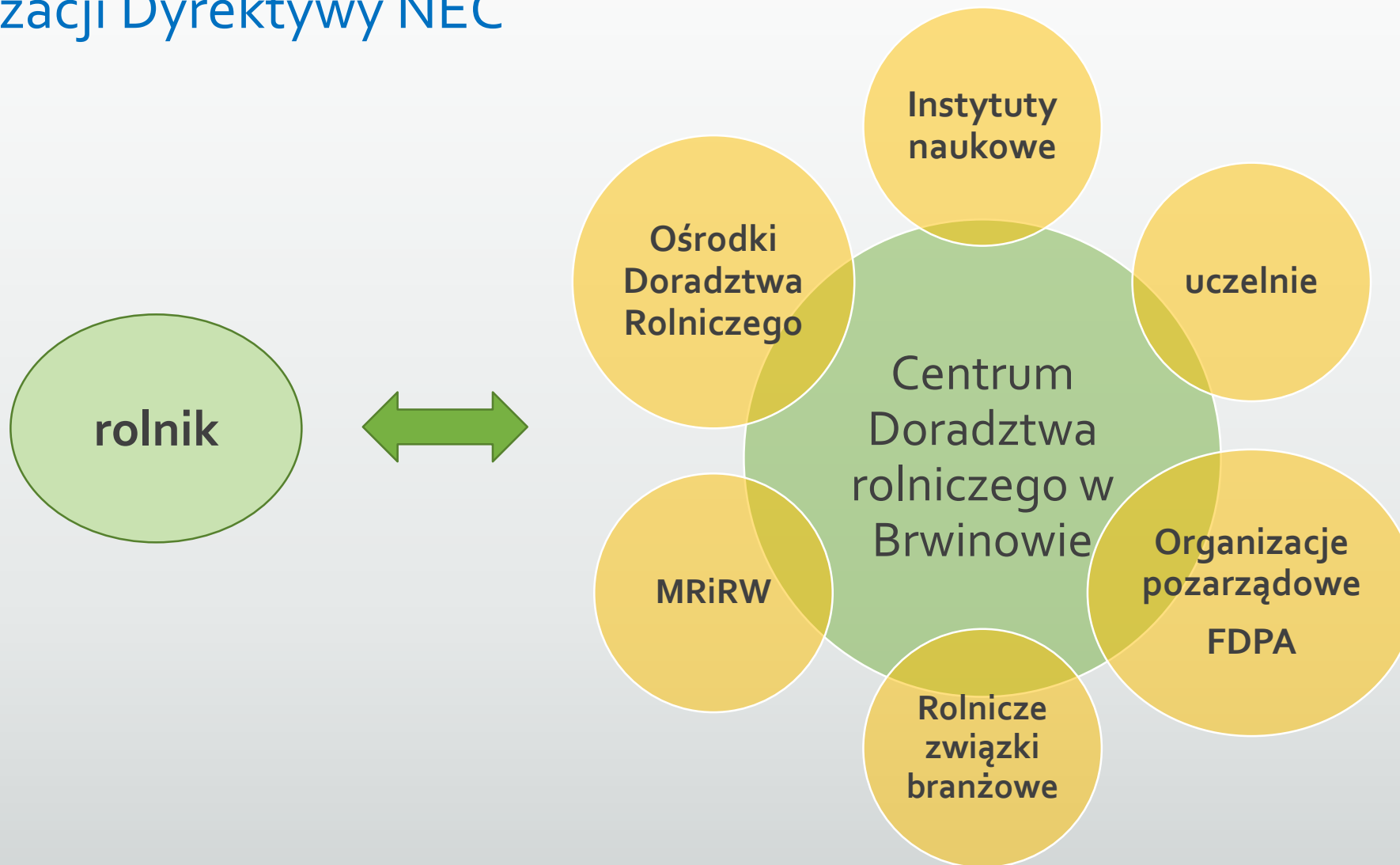
Działania podejmowane przez państwowe jednostki doradztwa rolniczego w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego

Realizacja zadań informacyjno - edukacyjnych Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego

		CDR	WODR-Y	2018-2019
Szkolenia konferencje	→	117/3396	1080/24195	
Informacje porady	→	950	37582	
Ulotki Publikacje	→	4/2400	13/11400	
Audycje Artykuły	→	10	99	
Narzędzia Aplikacje	→	4		

Główni partnerzy do wspólnych działań podejmowanych w celu realizacji Dyrektywy NEC

Inne działania Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

- **Zespół Roboczy** działający przy Grupie Tematycznej ds. Innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz Grupie Roboczej ds. KSOW
temat: Ochrona wód przed zanieczyszczeniami azotem pochodzenia rolniczego
- Udział w opiniowaniu Zbioru Zaleceń Dobrej Praktyki Rolniczej opracowanego przez IUNG w Puławach
- Udział w realizacji projektu organizowanego przez FDPA – szkolenia, konferencje, filmy

Zamykanie obiegu biogenów w gospodarstwie rolnym

Jak zbilansować obieg azotu w gospodarstwie?

Dobre praktyki rolnicze w ochronie wód przed zanieczyszczeniami

Jak przechowywać nawozy naturalne w gospodarstwie

Jak wyliczyć ilość nawozów naturalnych wytworzonych w gospodarstwie

Rolnicze zanieczyszczenia wód – przyczyny i skutki

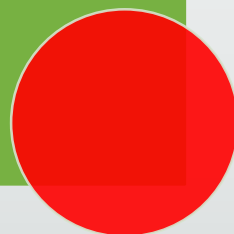
Cykl filmów realizowanych przez CDR na zlecenie FDPA

Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu

Aplikacje

- **Rolnik,**
- który posiada powyżej 100 ha użytków rolnych lub uprawia rośliny intensywne, na gruntach rolnych na powierzchni 50 ha lub utrzymuje obsadę większą niż 60 DJP według stanu średniorocznego.

Plan nawożenia azotem

- **Rolnik,**
- którego nie dotyczy obowiązek opracowania planu nawożenia azotem, stosuje nawozy w wyliczonych dawkach nieprzekraczających maksymalnych ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł, dla upraw w plonie głównym.

Dawki nieprzekraczające maksymalnych ilości azotu działającego

- **Rolnik,**
- Zobowiązany jest zabezpieczyć odpowiednią pojemność i konstrukcję miejsc do przechowywania odchodów zwierzęcych

Sporządzanie obrotów stada na podstawie danych ARiMR

Narzędzia pracy doradczej

Aplikacje

CDR

PROGRAM "AZOTANOWY" DLA GOSPODARSTWA

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” - Załącznik

TU KLIKNIJ! **INSTRUKCJA**

WYMAGANE OPROGRAMOWANIE:
MS Windows, MS Excel 10 i wyżej z obsługą makr (xlsm)

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE ODDZIAŁ W RADOMIU
Autorzy:
merytoryka:
Leszek Ciemniak - l.ciemniak@cdr.gov.pl,
Marek Krzysztoforski - m.krzysztoforski@cdr.gov.pl,
informatyka:
Tomasz Lesisz t.lesisz@cdr.gov.pl,
Dariusz Wiśniewski - d.wisniewski@cdr.gov.pl

Plan nawożenia
azotem

- ⑩ Roczne obroty zwierząt
- ⑩ Wielkość urządzeń do przechowywania nawozów naturalnych
- ⑩ Zasoby nawozów naturalnych w gospodarstwie
- ⑩ Zawartość azotu w nawozach naturalnych z gospodarstwa własnego
- ⑩ Planowanie nawożenia azotem z nawozów naturalnych dla upraw w gospodarstwie
- ⑩ Planowanie nawożenia azotem z nawozów mineralnych dla upraw w gospodarstwie
- ⑩ Zużycie nawozów naturalnych (stan)
- ⑩ Ewidencja zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem
- ⑩ Umowa zbytu

Funkcje aplikacji

Narzędzia pracy doradczej

Aplikacje

Max N INSTRUKCJA KORZYSTANIA Z APLIKACJI

INFORMACJE O GOSPODARSTWIE I ROLNIKU

I. PRODUKCJA ZWIERZĘCA W GOSPODARSTWIE

II. Sposób składowania, przechowywania nawozów naturalnych

III. Nawozy naturalne własne i nabyte

IV. Nawozy mineralne

V. Wyliczenia ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł dla upraw w plonie głównym (N w kg/ha).

VI. Ewidencja zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem

Opracowano na podstawie:

Tabela 9. Średnie roczne wielkości produkcji nawozów naturalnych i koncentracja zawartego w nich azotu

Tabela 11. Równoważniki nawozowe azotu z różnych źródeł w zależności od terminu stosowania

Tabela 12. Zasoby azotu mineralnego wiosną w warstwie gleby 0-60 cm (kg N/ha)

Tabela 14. Maksymalne ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł, dla upraw w plonie głównym (N w kg/ha)

WYMAGANE OPROGRAMOWANIE:
MS Windows, MS Excel 10 i wyżej z obsługą makr (xlsm)

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE ODDZIAŁ W RADOMIU

Autorzy:
merytoryka:
Leszek Ciemiński - l.ciemiński@cdr.gov.pl,
Marek Krzysztoforski - m.krzysztoforski@cdr.gov.pl,
informatyka:
Tomasz Lesisz - t.lesisz@cdr.gov.pl,
Dariusz Wiśniewski - d.wisniewski@cdr.gov.pl.

Dawki nieprzekraczające maksymalnych ilości azotu działającego

⑩ INFORMACJE O GOSPODARSTWIE I ROLNIKU

⑩ PRODUKCJA ZWIERZĘCA W GOSPODARSTWIE

⑩ Sposób składowania, przechowywania nawozów naturalnych

⑩ Nawozy naturalne własne i nabyte

⑩ Nawozy mineralne

⑩ Wyliczenia ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł dla upraw w plonie głównym (N w kg/ha)

⑩ Ewidencja zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem

Funkcje aplikacji

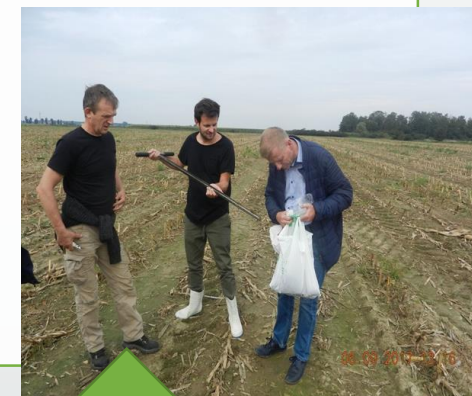
Udział CDR w realizacji projektów międzynarodowych związanych z ograniczeniem strat azotu i ochroną wód

- **Baltic Deal** - ograniczanie strat składników pokarmowych w gospodarstwach bez szkody dla produkcji i konkurencyjności
- **Self-evaluation and risk analysis by farmers concerning losses of nutrients and low cost remedial measure** - Samoocena i ocena ryzyka przez rolników w odniesieniu do strat składników odżywczych oraz nisko kosztowych środków zaradczych
- **MANURE STANDARDS** - Standaryzacja obornika dla zrównoważonego zarządzania substancjami odżywczymi i zmniejszenia emisji
- **Baltic Slurry Acidification** – Ograniczanie strat azotu w produkcji zwierzęcej poprzez promowanie technik zakwaszania gnojowicy w Regionie Morza Bałtyckiego
- **SUMANU** - Zrównoważone zarządzanie nawozami naturalnymi i składnikami odżywczymi w celu zmniejszenia strat składników odżywczych w regionie Morza Bałtyckiego
- **Waterdrive** - zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów wody w rolnictwie

INTERREG Baltic Sea Region / szwedzka fundacja
BalticSea 2020

- **FERTINNOWA** - Innowacyjne techniki zrównoważonego wykorzystania wody w uprawach ogrodnich
- **NEFERTITI** - Sieć europejskich gospodarstw demonstracyjnych - wymiana wiedzy i innowacji przez demonstracje

Horyzont 2020

Wspieranie gospodarstw przez wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego

w realizacji zadań związanych z ograniczeniem stosowania azotu w rolnictwie

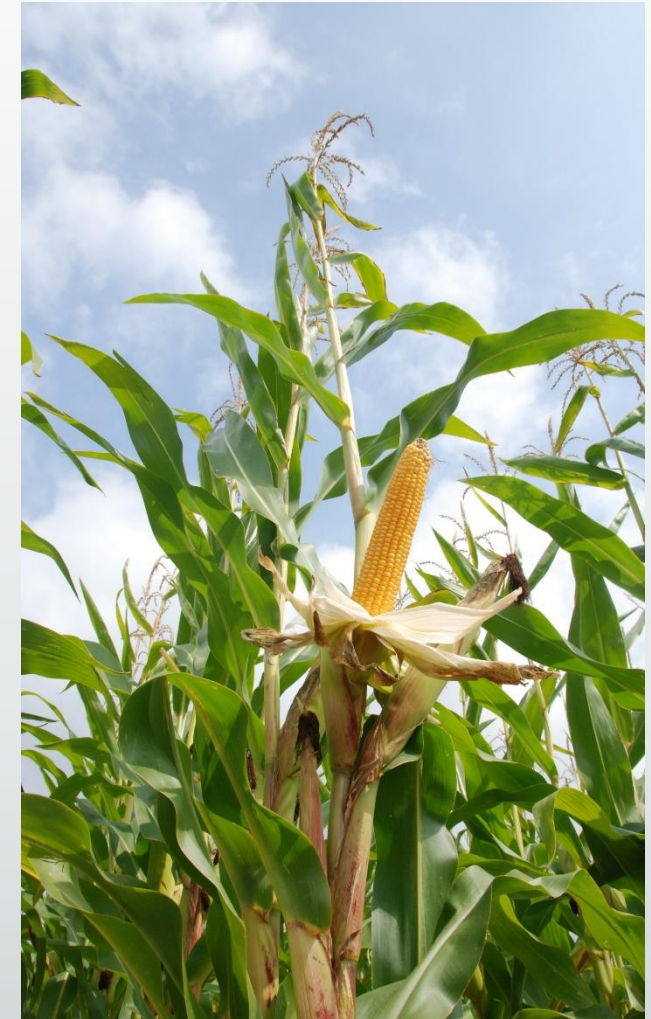
Doradcy z WODR-ów w ramach kompleksowych usług doradczych udzielają bezpośrednich porad rolnikom w ponad 20 tys. gospodarstwach rolnych

1. terminy stosowania nawozów,
2. okresy, kiedy rolnicze wykorzystanie nawozów jest niewłaściwe;
3. stosowanie nawozów na terenach o dużym nachyleniu;
4. rolnicze wykorzystanie nawozów na gruntach zamarzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem;

Wspieranie gospodarstw przez wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego

w realizacji zadań związanych z ograniczeniem stosowania azotu w rolnictwie cd.

5. nawożenie w pobliżu cieków naturalnych, zbiorników wodnych, kanałów i rowów, ujęć wody;
6. przestrzeganie wysokości dawek azotu w nawozach naturalnych i mineralnych warunkujących ich odpowiednie wykorzystanie przez rośliny uprawne, nie powodujące zagrożenia zanieczyszczeniem wód;
7. zabezpieczenia pojemności i konstrukcji miejsc do przechowywania odchodów zwierzęcych (nawozów naturalnych) oraz odcieków z przechowywania kiszzonek.

Główne problemy zgłaszane przez doradców z WODR-ów dotyczące wdrażania Dyrektywy NEC

Zbyt krótkie terminy i źle rozłożone w czasie na stosowanie nawozów naturalnych

Interpretacja dot. nawozów naturalnych innych niż obornik i gnojowica (np. produkt pofermentacyjny itd.)

Dostosowanie wielkości płyt i zbiorników na przechowywanie nawozów stałych płynnych

Duża i rozbudowana sprawozdawczość jaką rolnik musi prowadzić gospodarstwie

Koszty związane z nowymi inwestycjami podrażają koszty produkcji w gospodarstwie

Trudności w precyzyjnym wyliczaniu maksymalnych dawek nawozowych

Więcej informacji o działaniach CDR

<https://www.cdr.gov.pl/produkcja-rolna/program-azotanowy>

Program azotanowy

- ❖ Informacje ogólne
- ❖ Uregulowania prawne
- ❖ Publikacje
- ❖ Narzędzia pracy doradczej
- ❖ Pytania i odpowiedzi - MGMiŻŚ
- ❖ Eksperti

Dziękuję za uwagę